

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانش‌تنی‌های حقوق گمرکی

به انضمام قوانین و مقررات گمرکی

نجمه میرزایی

مدرس دانشگاه

سرشناسه: میرزایی، نجمه، ۱۳۶۵ -
 عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام. Iran. Laws, etc.
 عنوان و نام پدیدآور: دانستنی‌های حقوق گمرکی به انضمام قوانین و مقررات گمرکی/ نجمه میرزایی.
 مشخصات نشر: تهران: چراغ دانش، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری: ۲۸۷ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۳-۲۶۴-۱:

وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.
 موضوع: گمرک -- قوانین و مقررات -- ایران
 موضوع: Customs administration -- Law and legislation -- Iran
 موضوع: صادرات و واردات -- ایران
 موضوع: Foreign trade regulation -- Iran
 رده بندی کنفرانس: ۱۳۹۸/م۹۵۲/۴۵/۳۴۳
 رده بندی دیویی: ۳۴۳.۵۰۶۶
 شماره کتابشناسی ملی: ۶۴۳۰۷۱
 شناسنامه:

عنوان کتاب: دانستنی‌های حقوق گمرکی

مؤلف: نجمه میرزایی

ناظر چاپ: رسول زینالی

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۸

قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۳-۲۶۴-۱

کد کتاب: ۴۶۴

www.cheraghdanesh.com

دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ورودی مدرس، کوچه مازندرانی

پلاک ۴، طبقه ۳ و ۶ واحد ۷ و ۱۴

تلفن پخش و فروش: ۸۸۸۴۴۹۱۶ - ۰۲۱ ۸۸۳۲۷۲۵۱

فهرست

۱۴	مقدمه.....
۱۶	فصل اول - مبانی و مفاهیم.....
۱۶	مبحث اول: تاریخچه.....
۱۸	مبحث دوم: اهداف و وظایف سازمان گمرک جمهوری اسلامی ایران.....
۲۵	مبحث سوم: تعاریف.....
۲۵	۳-۱- تعریف گمرک.....
۲۵	۳-۲- مفهوم تخلیفات و تقلبات تجاری گمرک.....
۲۶	۳-۳- تعریف اصلاحی و قانونی تقلب تجاری گمرکی.....
۲۷	۳-۴- تعریف تقلب در قانون مدنی.....
۲۷	۳-۵- تعریف تقلب در قوانین جزایی.....
۲۸	۳-۶- تعریف تقلب گمرکی.....
۲۹	۳-۷- مفهوم تخلف گمرکی - تقلب کالا - تجاری گمرکی.....
۲۹	۳-۸- مفهوم اظهار متقلبانه کالا با سوء نیت.....
۳۱	۳-۹- مفهوم بیش بود ارزش کالا.....
۳۱	۳-۱۰- مفهوم سهمیه‌های تعرفه‌ای یا سوبسایدی از رژیمهای مربوط به مبدأ.....
۳۲	۳-۱۱- تعریف ترانزیت خارجی.....
۳۳	۳-۱۲- اظهارات خلاف واقع کمی و کیفی.....
۳۴	۳-۱۳- تعریف جعل در گمرک و اقسام آن.....
۳۶	۳-۱۴- تعریف رویه مرجوعی یا اعاده کالا به خارج.....
۳۷	فصل دوم - گمرک و حقوق خصوصی و عمومی.....
۳۷	مبحث اول: مقررات خصوصی واردات.....
۳۷	۱-۱- اظهارکننده و اوصاف آن.....
۳۸	۱-۲- مسئولیت اظهارکننده.....
۳۸	۱-۳- ماهیت اظهار.....

۴-۱- طبقه‌بندی شکلی اظهار	۳۹
۵-۱- آثار قانونی اظهار	۴۰
مبحث دوم: مقررات عمومی واردات	۴۱
شرایط عمومی	۴۱
مبحث سوم: مقررات مربوط به صادرات گمرکی	۴۶
۱-۳- صادرات قطعی	۴۶
۲-۳- تعهدات ارزی صادرکنندگان	۴۶
۳-۳- اسناد ورود و خروج	۴۷
۴-۳- اشکال بدور	۴۷
فصل سوم- گمرک و حقوق جزا	۴۸
مبحث اول: جرائم خاص گمرکی	۴۸
۱-۱- از طریق بانکی و اعتبارات اسنادی	۴۸
۲-۱- تقلب توسط شرکت‌های حملونقل بین‌المللی	۵۱
۳-۱- تقلب از طریق شیوه‌های جاسازی شده	۵۳
۴-۱- تقلب از طریق دست بردن در اسناد حمل و نقل کالا	۵۴
۵-۱- تقلب از طریق انبارهای گمرکی	۵۶
۷-۱- تقلب از طریق رفع ظن از کالای قاچاق و شیوه‌های آن	۵۹
مبحث دوم: قاچاق گمرکی	۶۵
۱-۲- تعریف قاچاق گمرکی در قوانین داخلی و تجارت خارجی	۶۶
۲-۲- بررسی اجمالی مواد قاچاق ناشی از امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰	۶۹
فصل چهارم- گمرک و تجارت بین‌الملل	۷۱
مبحث اول: ارتباط گمرک و تجارت خارج	۷۱
۱-۱- گمرک ایران و سازمان جهانی تجارت	۷۲
۲-۱- مبانی نظری و ساختاری سازمان جهانی گمرک	۷۵
۳-۱- کنوانسیون ایجاد شورای همکاری گمرکی	۷۹
۴-۱- ساختار سازمان جهانی گمرک	۸۱

مبحث دوم: سازمان جهانی حقوق مالکیت فکری (وایپو).....	۸۶
۱-۲- سازمان جهانی مالکیت فکری	۸۶
۲-۲- موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری مالکیت فکری	۸۸
۳-۲- نقش سازمان جهانی گمرک در هماهنگی بین حقوق مالکیت فکری و تسهیل تجارت بین‌المللی	۸۹
۴-۲- توصیه‌های سازمان جهانی گمرک به دول عضو برای مبارزه با نقض مالکیت فکری	۹۰
۳-۱- سیستم پردازش خودکار اطلاعات گمرکی (آسیکودا)	۹۲
۳-۱- قابلیت‌های گمرکی سیستم آسیکودا	۹۴
مبحث چهارم: اهداف پیاده‌سازی سیستم مکانیزه آسیکودا	۹۶
مبحث پنجم: گمرکات و ازارهای بین‌المللی	۹۷
۱-۵- ترانزیت کالا	۹۷
۲-۵- عوارض و تشریفات واردات و صادرات مطابق ماده ۸ گات:	۹۸
فصل پنجم- نتیجه‌گیری و پیشنهادها	۹۹
ضمانت	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
قانون امور گمرکی	۱۰۳
بخش اول - تعاریف، سازمان و کلیات	۱۰۳
فصل اول - تعاریف	۱۰۳
فصل دوم - اهداف، وظایف و سازمان گمرک جمهوری اسلامی ایران	۱۰۷
فصل سوم - کلیات	۱۱۱
مبحث اول: حقوق ورودی و هزینه‌های خدمات	۱۱۱
مبحث دوم: فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱۱۲
مبحث سوم: تضمین	۱۱۲
مبحث چهارم: تشریفات و کنترل‌های گمرکی	۱۱۳
مبحث پنجم: الزامات سامانه (سیستم) هماهنگ شده	۱۱۳
بخش دوم - ارزش‌گذاری و قواعد مبدأ	۱۱۶

فصل اول - ارزش کالا	۱۱۶
مبحث اول: ارزش کالای ورودی (وارداتی)	۱۱۶
مبحث دوم: ارزش گمرکی کالای صدوری (صادراتی)	۱۱۸
فصل دوم - قواعد مبدأ	۱۱۹
بخش سوم - تشریفات قبل از اظهار	۱۱۹
بخش چهارم - نگهداری کالا در اماکن گمرکی	۱۲۲
فصل اول - انبارهای گمرکی و مسئولیت نگهداری کالا	۱۲۲
مبحث اول: انبارهای گمرکی	۱۲۲
مبحث دوم: مسئولیت حفظ و نگهداری کالا در انبارهای گمرکی	۱۲۳
فصل دوم - انبارهای اختصاصی، انبارها و سردخانه‌های عمومی رسمی و گمرک اختصاصی	۱۲۵
بخش پنجم - کالای متروکه، ضبط شده و واگذاری به گمرک	۱۲۷
بخش ششم - تشریفات و شرایط عمومی اظهار و ترخیص	۱۳۰
بخش هفتم - رویه‌های گمرکی	۱۳۴
فصل اول - کالاهای ورودی	۱۳۴
مبحث اول: ورود قطعی	۱۳۵
مبحث دوم: ورود موقت	۱۳۵
مبحث سوم: ورود موقت برای پردازش	۱۳۶
مبحث چهارم: مرجوعی	۱۳۶
مبحث پنجم: عبور خارجی	۱۳۷
مبحث ششم: عبور داخلی	۱۳۹
فصل دوم - کالاهای صدوری	۱۴۱
مبحث اول: صدور قطعی	۱۴۱
مبحث دوم: استرداد حقوق ورودی	۱۴۲
مبحث سوم: صدور موقت	۱۴۴
فصل سوم - سایر رویه‌ها	۱۴۵

مبحث اول: کالای مسافری.....	۱۴۵
مبحث دوم: پیک سیاسی و بسته‌های پست سیاسی	۱۴۷
مبحث سوم: مرسولات پست بین‌المللی	۱۴۸
اول - مبادله کیسه‌های مرسولات پستی	۱۴۸
دوم - مرسولات ارسالی به خارج کشور	۱۴۹
سوم - مرسولات وارده از خارج کشور	۱۵۰
چهارم - مرسولات پستی مشمول حقوق ورودی	۱۵۱
پنجم - عمل و مبادله مرسولات وارده از خارج، در داخل کشور	۱۵۱
ششم - توزیع - سولات و دریافت حقوق ورودی	۱۵۱
مبحث چهارم: فرستگاه‌های آزاد	۱۵۲
مبحث پنجم: رسان نقلیه برای مقاصد تجاری	۱۵۳
مبحث ششم: رویه انتظامی	۱۵۴
مبحث هفتم: رویه کران بری (کابوژ)	۱۵۴
بخش هشتم - تخلیفات و قاچاق	۱۵۵
فصل اول - تخلیفات گمرکی	۱۵۵
فصل دوم - قاچاق	۱۶۱
بخش نهم - معافیت‌ها و ممنوعیت‌ها	۱۶۵
فصل اول - معافیت‌ها	۱۶۵
فصل دوم - ممنوعیت‌ها	۱۷۲
مبحث اول: ممنوعیت‌ها در ورود قطعی	۱۷۲
مبحث دوم: ممنوعیت‌ها در ورود موقت و عبور داخلی	۱۷۴
مبحث سوم: ممنوعیت‌ها در عبور خارجی	۱۷۵
مبحث چهارم: ممنوعیت‌ها در صادرات	۱۷۵
بخش دهم - کارگزار گمرکی	۱۷۵
بخش یازدهم - بازبینی و اقدامات بعد از ترخیص	۱۷۸
فصل اول - کلیات	۱۷۸

فصل دوم - کسر دریافتی	۱۷۹
فصل سوم - اضافه پرداختی	۱۸۰
فصل چهارم - حسابرسی بعد از ترخیص	۱۸۱
بخش دوازدهم - مراجع رسیدگی به اختلافات گمرکی	۱۸۲
بخش سیزدهم - سایر مقررات	۱۸۶
آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی ۱۳۹۱/۱۲/۲۹	۱۹۲
بخش اول - نام، یف و کلیات	۱۹۲
فصل اول - تعاریف	۱۹۲
فصل دوم - کلیات	۱۹۳
مبحث اول: حقوق ورودی و هزینه های انجام خدمات	۱۹۳
مبحث دوم: استفاده از فنون اطلاعات	۱۹۴
مبحث سوم: تضمین	۱۹۵
مبحث چهارم: تشریفات و کنترل های گمرکی	۱۹۶
مبحث پنجم: الزامات سیستم هماهنگ شده	۱۹۷
بخش دوم - تعیین ارزش و قواعد مبدأ	۱۹۷
فصل اول - ارزش کالا	۱۹۷
مبحث اول: ارزش کالای ورودی (وارداتی)	۱۹۷
مبحث دوم: صدور	۲۰۵
مبحث سوم: سایر مقررات	۲۰۶
فصل دوم - قواعد مبدأ و گواهی اسنادی مبدأ و کنترل آن	۲۰۶
مبحث دوم: گواهی اسنادی مبدأ و کنترل آن	۲۰۹
بخش سوم - تشریفات قبل از اظهار	۲۱۰
بخش چهارم - نگهداری کالا در اماکن گمرکی	۲۱۵
فصل اول - انبارهای گمرکی و مسئولیت نگهداری کالا	۲۱۵
فصل دوم - انبارهای اختصاصی، انبارها و سردخانه های عمومی رسمی و	
گمرک های اختصاصی	۲۱۷

۲۱۹.....	بخش پنجم - کالای متروک، ضبطی و واگذاری به گمرک
۲۲۰.....	بخش ششم - تشریفات و شرایط عمومی اظهار و ترخیص
۲۲۰.....	فصل اول - شرایط عمومی اظهار و ترخیص
۲۲۴.....	فصل دوم - مراحل گردش اظهارنامه
۲۲۶.....	فصل سوم - رسیدگی اظهارنامه (ارزیابی)
۲۲۸.....	بخش هفتم - رویه‌های گمرکی
۲۲۸.....	فصل اول - کالاهای ورودی
۲۲۸.....	مبحث اول: ورود قطعی
۲۲۸.....	مبحث دوم: ورود موقت
۲۳۲.....	مبحث سوم: ورود موقت برای پردازش
۲۳۵.....	مبحث چهارم: ورود موقت
۲۳۸.....	مبحث پنجم: عبور ترخیص خارجی
۲۴۲.....	مبحث ششم: عبور داخلی
۲۴۵.....	فصل دوم - کالاهای صدوری
۲۴۵.....	مبحث اول: صدور قطعی
۲۴۷.....	مبحث دوم: استرداد حقوق ورودی (درجک)
۲۴۸.....	مبحث سوم: صدور موقت
۲۵۲.....	فصل سوم - سایر رویه‌ها
۲۵۲.....	مبحث اول: کالای مسافری
۲۵۷.....	مبحث دوم: بیک سیاسی و بسته‌های پست سیاسی
۲۶۰.....	مبحث سوم: مرسولات پست بین‌المللی
۲۶۲.....	مبحث چهارم: مقررات گمرکی مربوط به فروشگاه‌های آزاد
۲۶۴.....	مبحث پنجم: انتقالی
۲۶۵.....	مبحث ششم: کران بری (کابوتاژ)
۲۶۸.....	بخش هشتم - تخلیفات گمرکی و قاچاق
۲۶۹.....	بخش نهم - معافیت‌ها و ممنوعیت‌ها

بخش دهم - کارگزار گمرکی	۲۶۹
بخش یازدهم - بازبینی و اقدامات بعد از ترخیص	۲۷۲
فصل اول - کسر دریافتی و اضافه پرداختی	۲۷۲
فصل دوم - حسابرسی پس از ترخیص	۲۷۳
بخش دوازدهم - مراجع رسیدگی به اختلافات گمرکی	۲۷۷
فصل سیزدهم - سایر مقررات	۲۷۹
منابع	۲۸۱

مقدمه

در دهه‌های اخیر، وضع اقتصادی جهان، به‌ویژه در بخش تجاری، شرایط ویژه‌ای یافته و خلق مزیت‌ها و تولید و صدور کالا و خدمات بر اساس مزیت‌های نسبی، محور فعالیت‌های اقتصادی قرار گرفته است. حلقه رقابت در عرصه تجارت هر روز تنگ‌تر و پیچیده‌تر می‌شود و بدون تردید آینده از آن کسانی است که با درایت و تدبیر بیشتری به این موضوع توجه می‌نمایند. ناگفته نماند که در دنیای امروز حضور در فعالیت‌های تجاری و بهره‌گیری از روش‌های مختلف و تعدد انتقال کالا در عرصه تجارت بین‌الملل مستلزم تبادل اطلاعات بین عوامل ذی‌ربط در امر تجارت نظیر خریدار و فروشنده، بانک، بیمه، شرکت‌های حمل‌ونقل و غیره می‌باشد و با توجه به اینکه گمرک مجری قدرت تجارت خارجی و از جمله زنجیره‌های اصلی آن محسوب می‌شود باید یکی از وظایف اصلی آن را که متأثر از قانون تأسیس وزارت امور اقتصادی و دارایی، قانون امور گمرکی، قانون مقررات صادرات و واردات و مصوبات دولت می‌باشد بررسی و جرائمی که احیاناً در آن مخفی می‌دهد بررسی کرد.

با توجه به نقش عمده بازرگانی خارجی در اقتصاد کشورها و تأثیری که بر شکوفایی اقتصادی و سطح زندگی اقتصادی دارد و از سوی دیگر تأثیر عدم وجود کنترل و نظارت که می‌تواند باعث صدمه و نابودی صنایع داخلی و خروج ثروت‌های ملی شود ایجاب می‌کند تا سازمانی رسمی و دارای قدرت قانونی به نحوی بر روند ورود و خروج کالا نظارت داشته و اعمال قوانین و کنترل‌های لازم متناسب با منافع ملی هر کشور را بر عهده بگیرد که در این راستا سازمانی به نام گمرک از دیرباز ایجاد گردیده است. با توجه به اینکه موضوع جرائم گمرکی یکی از حوزه‌های بسیار مهم و مبتنی بر جرائم اقتصادی را شامل می‌شود و نرخ بالای ارتکاب این جرم و آثار و پیامدهای منفی و زیان‌بار آن و فقدان پژوهش‌های لازم علت شناسی این جرائم با در

نظر گرفتن این مطلب که مرتکبین این نوع از جرائم غالباً از بین اشخاص به اصطلاح یقه‌سفید دارای نفوذ جامعه بوده و جرائم آن‌ها علاوه بر تأثیر مخرب بر رشد اقتصادی کشور می‌تواند بر روند سرمایه‌گذاری تأثیر منفی به جا گذارد و وضع اقتصادی افراد جامعه را به خطر اندازد. اهداف علمی این مجموعه برای مورد استفاده قرار گرفتن صادرکنندگان و واردکنندگان است. همچنین از لحاظ کاربردی مورد استفاده مؤسسات آموزشی و پژوهشی است. به همین جهت سعی شده در این کتاب با توجه به اهمیت نقش گمرک در تجارت خارجی و با توجه به حجم بالای صادرات و واردات کشور به مطالعه اجمالی در نحوه گردش کار در گمرکات و بررسی جرائمی که در گمرکات واقع می‌شود و به نحوی مرتبط با عملیات گمرکی می‌باشد. همچنین ارتباط گمرک را با شاخه‌های حقوق خصوصی و عمومی و عضویت ایران در سازمان‌های جهانی تجارت و گمرک را در پنج فصل مجزا بیان نماییم.

در فصل اول به کلیات موضوع، تعارف و تاریخچه گمرک می‌پردازیم.

در فصل دوم به ارتباط گمرک با حقوق خصوصی و عمومی و مقررات وارداتی و صادراتی می‌پردازیم.

در فصل سوم به موضوعی تحت عنوان جرائم عام و خاص گمرکی و بحث درباره انواع این جرائم اعم از جرائمی با ماهیت مالی و غیرمالی و نحوه رسیدگی به آن‌ها در گمرکات و مراجع صالح برای رسیدگی به این جرائم و قوانین مربوطه خواهیم پرداخت.

در فصل چهارم به تعدد مراجع قانون‌گذاری در امور تجاری و بازرگانی و به تبیین نظام اقتصادی و ضعف قوانین و مفاهیمی چون مبادلات مرزی، ترانزیت خارجی، پیله‌وری و مناطق آزاد تجاری و صنعتی و عضویت ایران در سازمان‌های جهانی تجارت و گمرک می‌پردازیم که در نهایت مجموعه این مفاهیم به جهانی شدن اقتصاد و نیاز روزافزون به تجارت بین‌الملل ختم می‌گردد.